

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (+370 5) 266 4201, faks. (+370 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3833, LIETUVOS RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS FONDŲ ĮSTATYMO NR. I-1232 25 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3835 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3834“ PROJEKTO

Vykdydama Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2024 m. birželio 26 d. rezoliucija Nr. S-1931, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija) parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3833, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3834 ir Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymo Nr. I-1232 25 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3835“ projektą (toliau – Nutarimo projektą).

Nutarimu siūloma pritarti Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3833, Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymo Nr. I-1232 25 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3835 ir Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3834 (toliau kartu – Projektai), tikslui – kad išregistruotų ne pelno siekiančių juridinių asmenų bešeimininkiu likęs turtas perduodamas Nevyriausybinių organizacijų fondui, tuo tinkamai užtikrinant viešąjį interesą ir prisidedant prie nevyriausybinių organizacijų sektoriaus stiprinimo, tačiau nepritarti Projektams siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms dėl šių priežasčių:

- Tais atvejais, kai juridinis asmuo likviduojamas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, taikoma supaprastinta (trumpesnė) juridinio asmens likvidavimo procedūra ir likvidatorius neskiriamas. Skirtingai nei kitais juridinio asmens likvidavimo atvejais, kai taikoma įprasta likvidavimo procedūra, kurioje veiksmus atlieka ir

likvidatorius. Tai reiškia, kad tais atvejais, kai juridinis asmuo likviduojamas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva (kas ir yra aktualu Projektams), nėra skiriamas subjektas, kuris galėtų užtikrinti, kad įstatymų nustatyta tvarka yra patenkinami visi kreditorių reikalavimai ir asociacijos narių, viešosios įstaigos dalininkų, arba labdaros ir paramos fondo dalininkų reikalavimai, įvertinti likusį juridinio asmens turtą ir lėšas, bei perduoti juos Nevyriausybinų organizacijų fondui.

- Šiuo metu nėra teisinių galimybių sužinoti apie likviduojamų arba išregistruotų ne pelno siekiančių juridinių asmenų sukauptas lėšas ir turtą, todėl neįmanoma įvertinti siūlomų Projektų tikslingumo ir poveikio. Be to, remiantis duomenimis apie juridinių asmenų šešėlininkiu pripažinto turto administravimo procesus, turto apskaitymo, realizavimo ir gautų lėšų perdavimo į valstybės biudžetą procedūrų kaštai yra dideli. Tai leidžia prognozuoti, kad net jei būtų sukurti papildomi mechanizmai ir iš esmės pakeistas dabar galiojantis teisinis reglamentavimas, likviduotų ne pelno siekiančių subjektų turto, kuris nėra lėšos, administravimo proceso kaštai būtų pernelyg artimi sukuriamai finansinei naudai.

Kontekstinė informacija, aktuali Projektams:

1. Siekiant įvertinti Projektų tikslingumą ir įgyvendinamumą, „Kurk Lietuvai“ programos dalyvės 2024 m. liepos-rugpjūčio mėnesiais atliko aktualios informacijos ir duomenų analizę, su kuria galima susipažinti čia: <https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2024/04/Atvejo-analize-NVO-turtas.pdf>.

2. VĮ Registrų centro duomenimis, 2019 m. pabaigoje ėmus griežčiau ir nuosekliau taikyti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse numatytą juridinių asmenų likvidavimo tvarką, pradėtas spartesnis juridinių asmenų, įskaitant ne pelno siekiančias organizacijas, išregistravimo procesas. Turint omeny, jog likvidavimo procesas nuo įspėjimo apie numatomą likvidavimą iki galutinio juridinio asmens išregistravimo trunka mažiausiai metus ir 3 mėnesius, išregistruotų organizacijų skaičius reikšmingai šoktelėjo tik 2021 m. ir pastaraisiais metais demonstravo spartų augimą. 2023 m. išregistruotų ne pelno siekiančių organizacijų skaičius siekė net 7,1 tūkst. Tačiau išregistruotų organizacijų skaičius reikšmingai sumažėjo jau 2024 m. ir siekė kiek daugiau nei 1,7 tūkst. Prognozuojama, jog likviduojamų ir išregistruotų organizacijų skaičius nuo 2025 m. galėtų dar labiau stabilizuotis ir sumažėti, kadangi dauguma nuo nepriklausomybės pradžios veikusių ir vėliau veiklą nutraukusių organizacijų per šiuos metus jau bus išregistruotos, o toliau bus vykdomas nuoseklus rutininis registro tvarkymo procesas.

3. Ne pelno siekiančios organizacijos kaip ir kiti juridiniai asmenys gali disponuoti įvairių rūšių turtu (pvz., gyvenamosios ir negyvenamosios patalpos, žemės sklypai, automobiliai, piniginės lėšos, kiti materialaus kilnojamo turto objektai, nematerialus turtas (patentai, autorinės teisės, metodikos ir kt.). Šiuo metu neegzistuoja sistema, kurioje būtų apskaitomas likviduojamų arba po

išregistravimo likusio bešeimininkiu turtas. Dėl šios priežasties informacija apie ne pelno siekiantiems juridiniams asmenims priklausančią ar priklausiusią turtą gali būti tik orientacinė. Svarbiausia, kad šiuo metu visiškai nesama duomenų apie likviduojamų organizacijų mokėjimo paslaugų teikėjų sąskaitose turimas pinigines lėšas. Informacija apie likviduojamų juridinių asmenų arba inicijuojamo likvidavimo statusą turinčių juridinių asmenų turimą nekilnojamą turtą ar automobilius yra labiau prieinama. Iliustracijai, 2024 m. liepos mėn. Registrų centro duomenimis iš visų likviduojamų arba inicijuojamo likvidavimo statusą turinčių ne pelno siekiančių organizacijų, 42 organizacijos nuosavybėje turėjo bent po 1 nekilnojamojo turto objektą (iš viso 105 nekilnojamojo turto objektai). Bendra visų šių nekilnojamojo turto objektų vertė (neatsižvelgiant į valdomą dalį) buvo 3,3 mln. (tačiau esama atvejų kai ne pelno siekiančios organizacijos nuosavybėje yra tik pusė ar nedidelė dalis nekilnojamojo turto objekto).

4. Kai sprendimą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą ir (ar) likviduoti juridinį asmenį priima Juridinių asmenų registro tvarkytojas, juridinis asmuo pereina 3 etapus (tuo atveju, jei juridinio asmens likvidavimo procesas nėra atšaukiamas ir juridinis asmuo galiausiai išregistruojamas): pirmiausia Juridinių asmenų registro tvarkytojas inicijuoja juridinio asmens likvidavimą ir juridinis asmuo įgyja statusą „inicijuojamas likvidavimas“, tada, jei inicijuojamas juridinio asmens likvidavimas nėra atšaukiamas Civilinio kodekso 2.70 straipsnyje nurodytais pagrindais, juridinis asmuo įgyja statusą „likviduojamas“ ir galiausiai juridinis asmuo yra išregistruojamas:

4.1. Juridinių asmenų registro tvarkytojui inicijavus juridinio asmens likvidavimą ir juridiniam asmeniui įgijus juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statusą (Civilinio kodekso 2.70 straipsnio 3 dalis), juridinis asmuo gali toliau nevaržomai vykdyti veiklą dar 1 metus. Per šį 1 metų laikotarpį juridinis asmuo gali atšaukti inicijuojamą likvidavimą nesikreipdamas į teisimą ir Juridinių asmenų registro tvarkytojui tiesiogiai pateikdamas reikiamus dokumentus, kuriais paneigiamas Civilinio kodekso 2.70 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių buvimas. Be to, juridinio asmens kreditoriai taip pat turi galimybę per 1 metų laikotarpį atšaukti inicijuojamą juridinio asmens likvidavimą ir taip nutraukti likvidavimo Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva procedūrą. Taigi, juridiniam asmeniui įgijus juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statusą, juridinis asmuo yra visiškai veikiantis ir vykdomas veiklą tai reiškia, kad šiuo laikotarpiu joks juridinio asmens turtas ar lėšos negali būti traktuojamos kaip „likusios“.

4.2. Pasibaigus aukščiau aprašytam procesui, pradedamas Juridinio asmens likvidavimo procesas ir juridinis asmuo įgyja teisinį statusą „likviduojamas“. Šiuo atveju juridinių asmenų registro tvarkytojas atlieka tik techninio pobūdžio veiksmus, reikalingus juridiniam asmeniui, likviduojamam juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, išregistruoti ne vėliau kaip per

5 darbo dienas nuo juridinio asmens teisinio statuso „likviduojamas“ įregistravimo likviduojamą juridinį asmenį išregistruoja.

4.3. Registrų centro iniciatyva išregistruotų juridinių asmenų turtas laikomas bešeimininkiu. Pagal Civilinio kodekso 4.58 straipsnio 1 dalį bešeimininkis daiktas nuosavybėn gali būti perduotas tik valstybei arba savivaldybėms teismo sprendimu, priimtu pagal valstybės arba savivaldybės institucijos pareiškimą. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad nėra prieinama informacija apie bešeimininkiu likusio turto ir lėšų dydį, valstybės ar savivaldybės pareiškimas turi būti teikiamas dėl kiekvieno išregistruoto juridinio asmens turto atskirai, Registrų centro iniciatyva likviduojant juridinio asmenis nėra skiriamas likvidatorius ir įgyvendinamos būtinios procedūros, leidžiančios traktuoti turtą kaip „likusį“, šio mechanizmo taikymas praktikoje yra sudėtingas.

5. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, Projektų rengėjų nurodytas tikslas yra idėjiškai pagrįstas, tačiau jo įgyvendinimo mechanizmas šiuo metu nėra įmanomas.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Nutarimo projektas aptartas 2025 m. vasario 25 d. tarpinstituciniame pasitarime. Nutarimo projektas ir jo lydraštis patikslinti, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos pateiktas pastabas: lydraštyje pateikiama informacija pakoreguota, siekiant, kad teikimo lydraštyje nurodyta informacija labiau derėtų su Nutarimo projekte išdėstytais argumentais; dalis Nutarimo projekte dėstomų argumentų sutrumpinti, atsisakant besikartojančių nuostatų; atnaujinta Nutarimo projekte pateikiama statistinė informacija apie išregistruotus juridinius asmenis; Nutarimo projekte atlikti redakciniai pakeitimai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas (suderinta darbo tvarka). Nutarimo projektas taip pat patikslintas pagal Teisingumo ministerijos tikslinamojo pobūdžio pastabas (suderinta darbo tvarka).

Nutarimo projektu teikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvada dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomų įstatymų projektų, todėl Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Nutarimo projektą parengė Ministerijos Nevyriausybinų organizacijų plėtros skyrius (vadovė – Aurelija Olendraitė, tel. +370 649 13 467, el. p. aurelija.olendraite@socmin.lt, patarėja Raimonda Mackevičiūtė, tel. +370 660 36 262, el. p. raimonda.mackeviciute@socmin.lt).

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 3 lapai.

Raimonda Mackevičiūtė, tel. +370 660 36 262, el. p. raimonda.mackeviciute@socmin.lt